

Aqqalu C.Jerimiassen
Atassut

UKA 2023/110
25. Oktober 2023

Kalaallit Nunaat naalagaaffinngorusussagaluarpat Kalaallit Nunaat Danmarkilu akunnerminni inatsisilerinikkut, politikikkut aammalu aningaasatigut inissisimaneranut tunngatillugu Namminersorlutik Oqartussat Naalagaaffillu peqatigiillutik naatsorsuutigisassanik aaliangeeqatigiinnissaat ilumut isumassarsiatsialaanersoq oqallisissiatut siunnersuut.

(Inatsisartunut Ilaasortaq Jens-Frederik Nielsen, Demokraatit)

Oqaaseq naalagaaffinngornissaq namminiilivinnissarluunniit politikikkut taaneqartillugit, allaaneq ajorpoq partiit saamerliit qeqqaniimaarnerusullu tamarmik oqarluartaarneqqisaallutik aallartittartut.

Uagut Atassummi ilisarnaatigereerparput toqqortererpalaartumik oqaloqinata, misigissutsinillu inuiaqatigiit taamaassorinninneq aallaavigalugu ikummarsarneqartuarterannanut peqataajumasannginneq.

Ilami taamannak oqaluttarnerput ilaatigut, politikikkut oqarluartaartuarnerup naalagaaffinngornissallu tusarneraarutigineqarluni ukiorpassuarni qineqqusaarutigineqartuarteransimanerani kinguarsaasutut, qallunaannguartutut, ataniaannartutut unittooqqasutullu tikkuarterneqartualersimavugut. Ajornerpaarli pigaangat oqaluunneqalertarpugut toqqannartumik, nunarpunngooq qimaannartigu, qallunaajorusooqiguttagoq nunatsinniit anisitaaniarta, sumiuernerpunngooq kannugigutsigu nunarput qimaannartigu, ila aali nunaqqataalluta oqaatsigut pingaartingaarlugit qitornatsinnut allaat iluamik atorneqarnissaanik oqaaqqissaariuarterluta, immaqalu angerlarsimaffitsinni nunatta pissarititaanik naammattunik allaat peqareerluta.

Ilimagereersinnaavaraluunniimmi maanna, uani uumap atuarnerinnaani inuiaqatitta ilaannit, partiip aliangersimanerugunartup allamiuluartunngorsarsimasaanit allatullu isummersortunut ajattuisularisimasaanit akerartuummik Atassummi ilaasortaasugut pissarsissajunnarsiumaartugunaasiit.

Ingasammik maanna ukiuni kingulliunerusuni, ingasaassiniarpalaartumik naalagaaffinngornissaq pillugu politikertoqartalernikuuneranni partiit ilaannit, inuiaqatigiinni allamiuluarnerit allatullu naalagaaffinngornissaq pillugu isumaqartuusunut asissuinerit sakkortorsimaqaat.

Ilami imannak oqartoqarsinnaapajaarunarpurlounniit, qanga ukiuni akullerniusuuppat uagut naalagaaffinngornissamut uatsilaarallarnermik allaanerusumillu oqartartuusugut ikuallagaanissamut ulorianartorsiorunnarsigaluarpugut.

1953 tikillugu nunatta Qallunaat nunaannit nunasiaataasimasutut inissisimasimaneera aallaavigalugu, periarfissarisinnaasagut ukiut aggersut pingaartuusinnaavoq oqallisigilluassallugu.

Demokrateerput inuusuttunnguuvooq, sunarujussuarlu maanna tassa maanngaanniit inersuarmiit aaliangersarsiinnaalersimavarput, naalagaaffimmit oqariartorfigineqarneq ajorpugut imaaliussuusi imaaliussanngilasiluunniit. Ilami namminersornermut inatsisikkut ima illersugaatigivugut, allaat aqagu taasitinneqarsinnaalluta naalagaaffinngornissamut.

Kingunissaali eqqartorneqalersillugu, qanoq ingerlariaqqinniarpugut, nilliajuartuusut tamanna akissutissaqartinngisaannarpaat. "Sapinngilagut pisinnaavugut" kisimi amigarpoq.

Naalagaaffinnguliivinnerpummi qinersisoqalernerit tamarluinnaasa eqqartorneqartuartartoq ajornanngitsumik pointinnanniutitsialanngorsimasutut taaneqarsinnaavoq, piviusumulli pinermi qanoq ilumut pisoqarumaarnersoq pissanganarpoq. Piviusumut pineq, sooq taanna oqaaseq atorpara? Tunngaviusumik inatsissamat isumaliuutissiisutaasoq pillugu maani inersuarmi oqallikkatta innuttaasut taasisinneqarnissaat allannguutissatut siunnersuusiaraarput, ajoraluartumilli naalagaaffinngorusoqisunit annerusumilluunniit nillinneqanngilaq. Qanoq taava paasissuarput, qineqqusaarutigieriarlugu taaneqarmat piviusumi sisinut qimaapallak?

Aningaasalersorneqarnissaanillu oqallittarnermi paaserusunnartarpoq, ataatsimoortumik tapiissutit piujunnaassappata qanoq ingerlariaqqissanersugut. Oqartoqartaraluarpoq paasissutissanik takussutissartaqanngitsunik Qallunaat nunaatagooq Pituffik iluanaarutigisaraa, konspirationsteori atorlugu politikikkut oqallittarniarpuq?

Una pineqartannguatsiarami tassani, Qallunaat Nunaata ukiumut pisussaaffini BNP-minit 2% NATO-mut akiliutigisartussaasani naammassineq ajormagu, taannalu sakkugineqartarmat Pituffiunngooq atornerqarneranut akikillisaataasartutut, kisiannimiuna taanna USA-p sakkutooqarfia, NATO naalagaaffinnik 31-inik ilaasortaqrpoq, aamma NATO-mi nunat ilaasortaasut arfineq-pingasut kisimik 2% qulaallugu akiliisarput. Taamaamat taanna sakkutoqarninnaaq naammaqqajannngilaq toqqammavilersuutiginiassallugu.

Oqarniarqartarpoq, misilinngikkutsigulumigooq paasiunnarnagu, kisiannimi ilaa naalagaaffinngorneq misilinneqarsinnaanngilaq aamma peqqissimeriarfissartaqartussaannngilaq utertinneqarsinnaajunnaranilu. Taamaamat pingaartuusorinaraluarporluunniit, innuttaasulluunniit taasitinneqartariaqaraluartut naalagaaffinngornissamat ilumut piffissaasorinerlugu, taamaassappammi amerlanerussuteqartut innuttaasut tamanna toqqassappassuk piareersarneq aallartittariaqalertussaassagami naalagaaffiup isumaqatiginiarnissaanut taamatuttaarlu nunanut allanut aningaasatigut isumaqatiginninniarnissamat.

Illersornissatsinnummi tunngatillugu ullumikkut soriaannaanngisatsinnik torrallaaniaqqaartusaavuguttaaq, aammalu maanna ataatsimoortumik tapiissutit naalagaaffimmit pioreeraluartut illersornissakkulluunniit pinerluttaalisitsinikkullu akissaqanngilagut. Aap, akilersuleratigit suli akissaqarnerput unammillernartumeererpoq.

Sorpassuit naalagaaffinngortigata aaqqikkusutatut Atassummiit taakkartortuartareerpagut, imaluunniit allat oqartarnerattuut kinguarsaasarnigunngooq, maannalu taakku uteqattaqqikkusuppallaanngilakka, oqartareerpugummi pujoorfissuaq siulliunniarsariunnaalaartariaqaripput, immaqaluunniimmi illoq sananeqanngitsorluunniit qalissiassarsui siaartiterniarsarilereertoortaratsigit.

Naalagaaffinngorneq avataaniit tunniunneqarunngilaq, nammineq uagut pilersitassarisussaassuarput qaqaguugaluarnersoq, aamma aningaasat qilammiit namminneerlutik nakkakaalerunngillat.

Assigiinnarpaami pisiniarfimmik ammaagutta, silataani pisiniarfiusoq allagartalernagu, ammasarfiinut paasissutissalernagu neruiinnarluta taamaalluni isertoqarumaartoq aningaasaassuarnillu ulikkaalerumaarluta.

Apequteqaat aallaavigalugu oqallisissiaqartumut Atassummiit qujalluta, neriuppugut arlaatigut oqallinneq atorsinnaajumaartoq suleriaqqinnissami.